

UDKAST TIL LOV

OM

ÆGTEFÆLLERS ARVERET
OG USKIFTET BO

UDARBEJDET AF DEN VED KGL. RESOLUTIONER AF 25. JULI 1910,
19. JUNI 1912, 29. DECEMBER 1914 OG 11. APRIL 1919 NEDSATTE
KOMMISSION.

I Overensstemmelse med den ved kgl. Kommissorium af 14. April 1919 fastsatte Arbejdsplan har nærværende Kommission til Dels under Samarbejde med en tilsvarende Kommission fra Sverige udarbejdet et Udkast til Lov om Ægtefællers Arveret og uskiftet Bo. Kommissionen paabegyndte Arbejdet med Udformningen af Udkastet i Foraaret 1922, men allerede i Efteraaret samme Aar blev der lagt Beslag paa Kommissionens Arbejde til Udarbejdelse af et nyt Udkast til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger; hermed var den beskæftiget indtil Efteraaret 1923 og maatte herunder indstille Arbejdet med de arveretlige Emner.

Den danske Kommission har under dette Arbejde bestaaet af Professor, Dr. juris V. Bentzon som Formand, Departementschef i Justitsministeriet, nu Nationalbankdirektør F. C. G. Schrøder, Kontorchef i Justitsministeriet, nu Departementschef i samme Ministerium Aage Svendsen og Dommer i Københavns Byret H. G. Bechmann med Sekretær i Justitsministeriet Johannes Faurholt som Sekretær, men efter at Dommer Bechmann i Oktober 1922 blev udnævnt til Dommer ved de blandede Domstole i Ægypten, har han ikke deltaget i Kommissionens Arbejde. De svenske Delegerede har været Formanden i Lagberedningen Justitieråd, Dr. juris W. Sjögren og Medlemmerne af samme, Professor, Dr. juris B. Ekeberg, Revisionssekretær E. Stenbeck og daværende Hovrättsråd, nu Revisionssekretær A. Lindhagen. Efter Professor, Dr. juris Ekebergs Udnævnelse til Statsraad og Justitsminister har den svenske Kommission som Sekretær faaet tilforordnet Hovrättsassessor E. Lind.

Der har været afholdt 2 Fællesmøder: i København fra den 13. Maj til den 13. Juni 1922 og i Stockholm fra den 11. til den 27. Juni 1924.

Som Resultat af Forhandlingerne fremtræder Kapitel II i det her foreliggende Udkast. Det har under Samarbejdet med den svenske Kommission ikke vist sig muligt at naa til Udformning af overensstemmende Regler, saaledes som det har været Tilfældet med de af Kommissionerne tidligere udarbejdede Udkast; men der har i det væsentlige været Enighed om de Retsprincipper, som Kapitel II i det foreliggende Udkast giver Udtryk for. Da det svenske Udkast endnu ikke er endelig udformet, har Kommissionen ej heller som tidligere kunnet aftrykke det svenske Udkast til Sammenligning med det danske.

Det foreliggende Udkast er kun delvis nyt, idet Reglerne i Kapitel I allerede findes i Kommissionens Udkast af 1918 til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger. I Kommissionens Udkast af 1923 om samme Emne udelodes Reglerne, idet Kommissionen fandt det mest hensigtsmæssigt at tage Reglerne for uskiftet Bo med Livsarvinger op til Overvejelse i Forbindelse med de arveretlige Spørgsmaal, som Kommissionen da beskæftigede sig med, ligesom Reglerne systematisk set ikke hører hjemme i en Lov om Ægteskabets Retsvirkninger. Ligeledes er Reglerne i Udkastets § 14 og § 22 optaget fra Udkastet af 1918. For de nu foretagne Ændringer i de tidligere foreslaaede Regler vil der blive gjort Rede paa vedkommende Sted i Motiverne.

Motiverne, der, forsaavidt angaar de fra Kommissionens Udkast af 1918 optagne Bestemmelser, er bygget paa de dette ledsagende Motiver, er affattede af Sekretæren, Sekretær i Justitsministeriet Faurholt, paa Grundlag af de førte Forhandlinger og derefter gennemgaaede af Kommissionens Medlemmer.

København, i Februar 1925.

V. Bentzon.

F. Schrøder.

Aage Svendsen.

Johannes Faurholt.

Udkast til Lov

om

Ægtefællers Arveret og uskiftet Bo.

Kapitel I.

§ 1.

Saafrømt en Ægtefælle ved sin Død efterlader sig Livsarvinger, arver den længstlevende Ægtefælle en Fjerdedel af den afdødes efterladte Formue.

Denne Arveret kan ikke indskrænkes ved testamentarisk Bestemmelse udover, hvad der følger af Forordning af 21. Maj 1845 § 23, jfr. Lov af 29. December 1857 § 2.

§ 2.

Efter den ene Ægtefælles Død er den længstlevende Ægtefælle berettiget til at overtage hele Fællesboet uden at skifte med deres fælles Livsarvinger. Den længstlevende Ægtefælle har ligeledes Ret til, naar den førstafdøde Ægtefælle iøvrigt efterlader sig umyndige Livsarvinger, at hensidde i uskiftet Bo med disse, dersom Pupilautoriteterne under Hensyntagen til de umyndiges Tarv meddeler Samtykke dertil; er Livsarvingerne myndige, kan Hensiddende i uskiftet Bo kun finde Sted med deres Samtykke.

Manden kan dog ved Testamente bestemme, at Hustruen, medens hun hensidder i uskiftet Bo, kun kan raade over Fællesboet med Samtykke af en Tilsynsværge. Reglerne i Lov Nr. 277 af 30. Juni 1922 om Umyndighed og Værgemaal §§ 4, 12, 13, 15—17, 39, 1ste Stk., 40, 43, 44 og 53 finder tilsvarende Anvendelse paa dette Værgemaal. En saadan testamentarisk Bestemmelse kan dog efter Hustruens Begæring straks eller senere tilsidesættes af Overøvrigheden, naar den ikke findes tilstrækkeligt begrundet i Hensynet til Hustruens eller Livsarvingernes Tarv.

§ 3.

Er en Ægtefælle under Konkurs, eller godtgøres det, at han ikke har tilstrækkelige Midler til at dække sine Forpligtelser, kan han ikke forlange Boet udleveret til Hensiddende i uskiftet Bo.

§ 4.

Den, som ønsker at hensidde i uskiftet Bo, skal snarest muligt efter Dødsfaldet for Skifteretten gøre Anmeldelse herom, ledsaget af Oplysning om Børnenes Navne, Alder og Opholdssted.

Finder Skifteretten, at Betingelserne for at hensidde i uskiftet Bo foreligger, meddeler den Ægtefællen Bevis herfor.

§ 5.

I det uskiftede Bo indgaar foruden Fællesboet alt, hvad den længstlevende Ægtefælle senere erhverver, forsaavidt det vilde være blevet Fælleseje, hvis Erhvervelsen var sket under Ægteskabet.

Arv eller Gave, som tilfalder den længstlevende, indgaar dog ikke i det uskiftede Bo, saafremt Ægtefællen begærer Skifte inden 3 Maaneder, efter at han er kommet til Kundskab om Arvefaldet eller Gaven.

§ 6.

Den længstlevende Ægtefælle udøver en Ejers Raadighed over de til Boet hørende Midler.

Hvis Ægtefællen af Boet har bortskænket en Gave, der staar i Misforhold til Boets Formue, og Gavemodtageren har eller burde have indset dette, kan enhver af Arvingerne kræve Gaven omstødt, saafremt Sag til Gavens Omstødelse rejses inden 1 Aar efter Gavens Fuldbyrkelse, og Boet ifølge en inden samme Tidsfrist fremsat Begæring tages under Skiftebehandling.

Har Ægtefællen ved Misbrug af sin Raadighed over Boet væsentligt formindsket dette, kan Arvingerne begære Vederlag derfor i Overensstemmelse med Reglerne i § 23, 1ste Stk., og § 24 i Lov om Ægteskabets Retsvirkninger.

§ 7.

Den længstlevende Ægtefælle bliver personlig ansvarlig for de Forpligtelser, der paahvilede den førstafdøde Ægtefælle, og er berettiget til ved Proklama at indkalde den førstafdødes Kreditorer efter Reglerne i Lov af 30. November 1857.

§ 8.

Ved Testamente kan den længstlevende Ægtefælle kun raade over sin Lod i det uskiftede Bo.

§ 9.

Den længstlevende Ægtefælle er til enhver Tid berettiget til at begære Skifte afholdt.

Ønsker den længstlevende Ægtefælle at indgaa nyt Ægteskab, er han pligtig til forinden at afholde Skifte. Reglerne i § 17 i Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 om Ægteskabs Indgaaelse og Opløsning finder Anvendelse i nærværende Tilfælde.

§ 10.

Naar den længstlevende Ægtefælle i Henhold til § 2 hensidder i uskiftet Bo med umyndige Stedbørn, er han paa Begæring pligtig at skifte med disse, efterhaanden som de bliver myndige.

Paa den længstlevende Ægtefælles Begæring kan Skifte dog undlades, hvis Boets beholdne Formue efter Skifterettens Skøn ikke overstiger, hvad der udkræves til Ægtefællens eller umyndige Børns Underhold.

§ 11.

Enhver Arving er berettiget til at begære sin Lod i Boet udskiftet, saafremt han kan godtgøre, at den længstlevende Ægtefælle ved Misbrug af sin Raadighed over Boet væsentligt har formindsket det eller har fremkaldt Fare for en saadan Formindskelse.

§ 12.

En afdød Arvings Arvinger kan kun under de samme Betingelser som deres Arvelader forlange Boet skiftet.

En Arvings Kreditorer har ikke Ret til at forlange Boet skiftet.

§ 13.

En Arving kan ikke afhænde, pantsætte eller paa anden Maade overdrage sin Andel i det uskiftede Bo, i hvilken der heller ikke kan søges Fyldestgørelse af Arvingens Kreditorer.

Kapitel II.

§ 14.

Efterlader en Ægtefælle sig ikke Livsarvinger, arver den længstlevende Ægtefælle Halvdelen af den afdødes Formue, saafremt der efter den afdøde findes Fader, Moder, Søkende eller Søkendes Afkom, men ellers hele Formuen.

Denne Arveret kan ved testamentarisk Bestemmelse af den førstafdøde indskrænkes indtil en Trediedel af Formuen.

§ 15.

Efterlader en Ægtefælle sig ikke Livsarvinger, men Fader, Moder, Søkende eller Søkendes Afkom, kan den længstlevende Ægtefælle med Hensyn til Fællesboet, forsaavidt den førstafdøde Ægtefælle ikke ved Testamente har truffet afgivende Bestemmelser, i Stedet for at tage Arv efter Reglen i § 14, 1ste Stk., kræve, at Reglerne i §§ 16—20 bringes til Anvendelse.

§ 16.

Den længstlevende Ægtefælle overtager hele Fællesboet og udøver i levende Live en Ejers Raadighed over det.

I Fællesboet indgaar alt, hvad den længstlevende Ægtefælle senere erhverver, forsaavidt det vilde være blevet Fælleseje, hvis Erhvervelsen var sket under Ægteskabet.

§ 17.

Den førstafdøde Ægtefælles Forældre, Søkende og Søkendes Afkom tager Arv efter den førstafdøde i Overensstemmelse med Reglerne i §§ 18—20, saafremt de overlever den længstlevende Ægtefælle, eller de — hvis Boet skiftes i den længstlevende Ægtefælles levende Live — lever paa det Tidspunkt, da Skifte begæres afholdt; mellem Arvingerne indbyrdes fordeles Arven efter Arvelovens almindelige Regler.

§ 18.

Ved Skifte efter den længstlevende Ægtefælles Død tilfalder Halvdelen af Fællesboet den førstafdøde Ægtefælles i § 17 nævnte Arvinger, saaledes at Arven fordeles mellem dem efter Arveforholdene ved den længstlevende Ægtefælles Død. Den anden Halvdel af Boet tilfalder den længstlevende Ægtefælles Arvinger efter Loven eller Testamente. Efterlader den længstlevende sig ingen Arvinger, tilfalder hele Boet de i 1ste Punktum nævnte Arvinger efter den førstafdøde Ægtefælle. Overlever ingen af den førstafdøde Ægtefælles Forældre, Søkende eller Søkendes Afkom den længstlevende Ægtefælle, tilfalder hele Boet dennes Arvinger efter Loven eller Testamente.

§ 19.

Den længstlevende Ægtefælle er til enhver Tid berettiget til at begære Skifte afholdt.

Ønsker den længstlevende Ægtefælle at indgaa nyt Ægteskab, er han pligtig til forinden at afholde Skifte. Reglerne i § 17 i Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 om Ægteskabs Indgaaelse og Opløsning finder Anvendelse i nærværende Tilfælde.

§ 20.

Ved Skifte i den længstlevende Ægtefælles levende Live tilfalder der den førstafdøde Ægtefælles i § 17 nævnte Arvinger en Fjerdedel af Boet, medens den længstlevende beholder Resten.

Boet opgøres efter dets Tilstand paa det Tidspunkt, da Skifte begæres afholdt, og Arven fordeles mellem den førstafdøde Ægtefælles Arvinger efter Arveforholdene paa dette Tidspunkt. Den længstlevende Ægtefælle er dog berettiget til at holde Arv og Gave, som er tilfaldet ham, udenfor Skiftet, saafremt han begærer Skifte inden 3 Maaneder, efter at han er kommet til Kundskab om Arvefaldet eller Gaven.

Kapitel III.

§ 21.

Ved Skifte efter nærværende Lov henregnes til Boet alt, hvad den længstlevende Ægtefælle ejer, medmindre det godtgøres, at det ikke hører til Fællesboet.

§ 22.

Ægtefællernes indbyrdes Arveret bortfalder ved Separation og ved Skilsmisse.

§ 23.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Januar 1926.

§ 24.

Fra denne Lovs Ikrafttræden ophæves Christian den Femtes Danske Lov 5. Bog, 2. Kap., Art. 71 — for Færøernes Vedkommende samme Konges Norske Lov 5. Bog, 2. Kap., Art. 72 — og Forordning af 21. Maj 1845 §§ 3, 2. Punktum, 15, 17 og 18.

Bemærkninger

til

L o v u d k a s t e t.

Kapitel I.

Efter gældende dansk Ret, Forordning 21. Maj 1845 § 18, er Manden ved Hustruens Død ikke pligtig at skifte Fællesformuen med deres fælles Livsarvinger, og først naar han engang dør eller gifter sig paany, skal Boet skiftes. Samme Ret til at sidde i uskiftet Bo, som saaledes tilkommer Manden, kan han ved Testamente tillægge Hustruen. Har han ikke gjort dette, kan hun kun med Skifterettens (i København Overpræsidentens) Tilladelse sidde i uskiftet Bo med fælles Livsarvinger, og kun indtil Arvingerne bliver myndige; for at opnaa Tilladelsen skal hun godtgøre at være »en huslig og forstandig Kvinde«. Efterlader den førstafdøde Ægtefælle sig Særkuldbørn, kan den længstlevende, hvad enten det er Manden eller Hustruen kun med Skifterettens Samtykke og kun, indtil Børnene bliver myndige, sidde i uskiftet Bo med dem. Der maa da efterhaanden skiftes med hvert Barn, naar det bliver myndigt, forsaavidt vedkommende Arving ikke samtykker i, at Ægtefællen fortsat hensidder i uskiftet Bo.

Er der fuldstændigt Særeje, er uskiftet Bo begrebsmæssig udelukket, da der ikke foreligger noget fælles Bo, der kan deles; men er der blot delvist Særeje, er der intet til Hinder for Hensidden i uskiftet Bo med Fællesboet, idet Særejet da holdes udenfor, baade førstafdødes Særeje, som falder i Arv, og den længstlevendes, som forbliver i hans Besiddelse uden at indgaa i det uskiftede Bo.

Fra forskellig Side er der oftere fremsat Ønske om, at Mand og Kvinde ogsaa paa dette Punkt stilles lige, saaledes at der

tillægges Hustruen samme Ret som Manden til at hensesidde i uskiftet Bo. Forslag herom blev fremsat i 1908, jfr. Regeringsforslaget til Lov om nogle Forandringer i Kvinders Retsstilling (Nr. 133) af 27. Maj 1908, men Forslaget blev ikke gennemført.

Da der nu er forelagt Rigsdagen Forslag til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger, hvorved hver Ægtefælle faar den fulde Raadighed over sin Formuesfære (sin Bodel), opstaar imidlertid det Spørgsmaal, om Instituttet uskiftet Bo herefter overhovedet mere er paa sin Plads, eller om det ikke maa forsvinde sammen med den gamle Raadighedsordning.

En nærmere Undersøgelse vil imidlertid vise, at den nye Raadighedsordning ikke giver Anledning til, endsige nødvendiggør en Forandring i Retsforholdene paa dette Punkt. Retsgrunden til Adgangen til at sidde i uskiftet Bo er den, at det skønnes ubilligt, at en Ægtefælle paa Grund af sin Ægtefælles Død skal tvinges til at udlodde en væsentlig Del af den Formue, hvorpaa hans økonomiske Forhold hviler. En saadan Udlodning kan virke fuldstændig ødelæggende for den efterlevendes Levevej, hvis Formuen f. Eks. er anbragt i en Bedrift, Landejendom, Fabrik eller lignende, eller hvis dens Renter eller Udbytte paa anden Maade er den Indtægt, hvoraf Familien har levet, idet en Udlodning ikke vil kunne ske uden ved et Salg af Ejendommen, en Formindskelse af den rentebærende Kapital o. s. v., saaledes at Ægtefællens økonomiske Stilling vilde blive stærkt forringet. Endvidere er Forholdet ofte det, at Formuen blandt andet skal danne det nødvendige økonomiske Grundlag for Børnenes Opdragelse, saaledes at det i alt Fald for en Tid er i Livsarvingernes egen Interesse, at den forbliver samlet. Hertil kommer for Mandens Vedkommende endnu den Betragtning, at han ofte har raadet over praktisk taget hele Formuen, og at den Omstændighed, at Hustruen dør, ikke synes tilstrækkelig at motivere, at han derigennem skal berøves en betydelig Del af sit Raadighedsomraade. En modsat Regel vilde friste Manden til at beskytte sig ved Oprettelse af Ægtepagt, der sikrede ham hans egen Arbejdsfortjeneste som Særeje, hvilket vilde være en for Hustruen ugunstig og ofte uretfærdig Ordning, især naar hun ikke selv drev selvstændig Virksomhed. Endelig skal det bemærkes, at der i Nutiden findes en stigende Trang til at begunstige Ægtefællen fremfor Arvingerne, og uskiftet Bo er et blandt flere Midler hertil, et Middel, der tilmed har den

Fordel, at det er i Overensstemmelse med det nedarvede og tilvante. Da det ovennævnte Forslag til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger opretholder Formuefællesskabet, saaledes at Ægtefællerne stadig har fælles Økonomi, og da de ovenfor paa pegede praktiske Hensyn ogsaa i det væsentligste vil gøre sig gældende i Fremtiden, synes det ikke, at den i Lovforslaget om Ægteskabets Retsvirkninger foreslaaede Raadighedsordning i sig selv kan bevirke Afskaffelsen af det uskiftede Bo.

Det Spørgsmaal kan imidlertid rejses, om der ved selve dette Institut klæber saadanne Mangler, at det bør afskaffes. Nægtes kan det naturligvis ikke, at der forekommer Tilfælde, hvor det er uheldigt, at en Ægtefælle uden Begrænsning i Tid skal kunne holde Formuen tilbage og berøve Livsarvingerne de nødvendige Midler at arbejde med. Ved de smaa Formuer gør dette sig dog ikke gældende. Her vil det næsten altid være rimeligt, at Ægtefællen raader over, hvad der er, saalænge han lever ugift. Derimod vil det ved store Formuer kunne være et naturligt Krav fra Arvingernes Side, at der ogsaa gives dem Penge at virke med, saa meget mere som dette Krav i Reglen vil kunne opfyldes uden Ulempe for den længstlevende Ægtefælle. Hertil kommer yderligere, at det uskiftede Bos Midler, særlig naar det er Hustruen, der er den længstlevende, ofte ikke vil blive anvendt paa en særlig effektiv Maade i det økonomiske Liv, idet de f. Eks. anbringes i Overformynderiet eller sikres paa anden lignende Maade.

I Reglen vil nu disse Mangler regulere sig selv i Praksis, idet Ægtefællen ikke vil forholde sine Børn de nødvendige Pengemidler. De faa Tilfælde, hvor dette sker, kan ikke veje op mod de talrige Tilfælde, hvor det uskiftede Bo skaber den for baade Ægtefælle og Arvinger bedste og retfærdigste Ordning. Man har overvejet, om der ikke kunde gives en Regel, hvorved man kom saadanne forfordelte Arvinger til Hjælp; men en rationel Afgrænsning af Reglen har ikke kunnet findes, da det ikke gaar an at fiksere Værdien af den Formue, hvormed der maa hensiddes i uskiftet Bo, til noget bestemt Beløb, idet Betænelighederne ved at anordne Udlodning af en større Formue kan være lige saa store som ved en mindre. Man har derfor opgivet Forsøget.

En større Mangel ved det uskiftede Bo, saaledes som det nu kendes, er det, at den længstlevende Ægtefælle i Kraft af sin uindskrænkede Raadighed over Formuen baade i høj Grad kan begunstige enkelte

af Arvingerne, hvad der i Praksis ofte er set Eksempler paa, og kan bortskænke store Gaver af Boet til Tredjemand, f. Eks. til den Person, med hvem han agter at indgaa nyt Ægteskab. Mod Misbrug af denne Art vil der dog kunne træffes Forholdsregler, uden at selve Retsinstituttet det uskiftede Bo lider noget væsentligt Afbræk, jfr. §§ 6 og 11. Der kan saaledes formentlig ikke paavises tilstrækkelig Grund til ikke at opretholde Instituttet, som nu er tilvant i dansk Ret.

De Regler for uskiftet Bo med Livsarvinger, som man herefter bringer i Forslag, og som i Hovedsagen er af samme Indhold som de i Familieretskommissionens Udkast af 1918 og i Regeringsforslagene fra Rigsdagssamlingerne 1918—19 og 1919—20 til Lov om Ægteskab optagne, er væsentlig overensstemmende med den gældende danske Ret. Man foreslaar kun paa enkelte Punkter nogle Afvigelser, dels hvor de i det Rigsdagen nu forelagte Forslag til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger foreslaaede Regler gør dette naturligt, dels hvor man mener, at der i Praksis har vist sig Trang til Forbedringer.

Nedenfor ved de enkelte Paragraffer skal der gøres nærmere Rede for de foreslaaede Regler.

ad § 1.

Bestemmelsen er enslydende med § 98 i Kommissionens Udkast af 1918 og med § 53 i det Rigsdagen nu forelagte Forslag til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger. Reglen blev optaget i Udkastet af 1918, fordi Kommissionen fandt det naturligt, at der i Forbindelse med Reglerne om Formueforholdet mellem Ægtefæller blev givet nogle Bestemmelser om Ægtefællers Arveret, selv om Arvelovgivning iøvrigt ikke paa det daværende Tidspunkt var optaget til Behandling i Kommissionen. Da Kommissionens Overvejelser om Ægtefællers Arveret nu er afsluttede, er Bestemmelsen optaget i nærværende Udkast, hvor den systematisk har sin Plads.

Efter gældende Ret arver Ægtefællen, hvor Livsarvinger efterlades, en Broderlod*), hvilket betyder en forskellig Part af Formuen efter Livsarvingernes Antal og Køn, dog aldrig udover en Fjerdedel af Formuen.

Det synes ikke tilstrækkelig begrundet, at Ægtefællens Arveret skal være afhængig af Børnenes Antal og Køn, ligesom det synes upraktisk stadig at skulle arbejde med det

*) Om Broderloddens Bestemmelse se Bentzon Arveret 1921, S. 46 ff.

ellers afskaffede Begreb »Broderlod«. Endvidere er der ogsaa fra mange Sider gjort den Opfattelse gældende, at Ægtefællens Arveret burde udvides paa Slægtens Bekostning. Kommissionen har fundet det baade hensigtsmæssigt og retfærdigt for alle Tilfælde at fastsætte Ægtefællens Arveret til det nugældende Maksimum en Fjerdedel. For de to Trediedele af denne Fjerdedel bliver Ægtefællen Tvangsarving, ligesom han nu er det med Hensyn til Broderloden.

ad § 2.

§ 2 giver den Hovedregel, at den længstlevende Ægtefælle, uden Hensyn til om det er Manden eller Hustruen, kan forblive hensiddende i uskiftet Bo med de fælles Livsarvinger og saaledes beholde hele Fællesformuen. Ægtefællen beholder altsaa Raadigheden over den Del af Fællesboet, hvorover han hidtil har raadet, og overtager den Del af Fællesboet, hvorover den afdøde har raadet. Mand og Hustru bliver forsaavidt ligestillede. Da der imidlertid i Fremtiden ligesom nu vil være mange Tilfælde, hvor Hustruen som ikke forretningskyndig vil være uskikket til at overtage Mandens Virksomhed, vilde det ikke være rigtigt uden videre at udvide den nugældende Regel om Mandens ubetingede Adgang til at sidde i uskiftet Bo til ogsaa at gælde Hustruen. I Kommissionens Udkast af 1918 § 71, jfr. Regeringsforslagene fra Rigsdagssamlingerne 1918—19 og 1919—20 til Lov om Ægteskab § 141, foresloges det, at den ene Ægtefælle, hvis han skønnede, at den anden Ægtefælle ikke var egnet til at beholde Boet uskiftet, ved Testamente kunde berøve den anden Ægtefælle Retten hertil. Ægtefællen kunde da ogsaa gøre Indskrænkninger i Retten, enten saaledes at noget af Boet straks eller paa et tidligere Tidspunkt end ellers skulde udskiftes, eller ved at opstille særlige Betingelser for at blive hensiddende i uskiftet Bo. Denne Regel vilde ramme saavel Manden som Hustruen, og der var ikke aabnet Adgang til at lade Myndighederne give Tilladelse til Hensiddende i uskiftet Bo paa Trods af en testamentarisk Bestemmelse i modsat Retning. — Ved den fornyede Gennemgang af Reglerne om uskiftet Bo har Kommissionen imidlertid, fundet, at den i Udkastet af 1918 § 71 foreslaaede Regel vilde kunne virke uretfærdigt, idet den vilde aabne Mulighed for Chikanerier fra den ene Ægtefælles Side, og man har derfor ment at burde foreslaa, at begge Ægtefæller er ubetinget berettigede til at hensidde i uskiftet Bo med fælles Livs-

arvinger, men saaledes at Manden ved Testamente kan bestemme, at Hustruen, medens hun hensidder i uskiftet Bo, kun skal kunne raade over Fællesboet med Samtykke af en Tilsynsværge. For at Hustruen ikke skal kunne komme til at lide under en vilkaarlig truffen Beslutning af Manden, eller saafremt Forholdene senere maatte forandre sig, er der aabnet Adgang for Hustruen til ved Henvendelse til Overøvrigheden at faa en saadan testamentarisk Bestemmelse tilsidesat, forsaavidt den efter foretagen Undersøgelse ikke findes tilstrækkeligt begrundet i Hensynet til Hustruens eller Livsarvingernes Tarv.

Tilsynsværge er tænkt som en Støtte for Hustruen ved hendes Administration af Fællesboet. Begrebet Tilsynsværgemaal er kendt i nugældende Ret fra § 21, 2det Stk., i Lov Nr. 75 af 7. April 1899 om Formueforholdet mellem Ægtefæller, men denne Regel vil bortfalde med Vedtagelsen af det Rigsdagen forelagte Forslag til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger. Ved Overvejelserne af, hvilken Støtte der burde gives den Hustru, der ikke findes egnet til at overtage Forvaltningen af hele Fællesboet paa egen Haand, er det blevet drøftet, hvorvidt ikke Anordning af et Lavværgemaal vilde være fyldestgørende. Et Lavværgemaal vilde imidlertid være en for indgribende Forholdsregel, idet Hustruen i saa Fald ogsaa vilde miste Raadigheden over sit eventuelle Særeje, hvortil kommer, at Lavværgemaal ikke kan anordnes uden ved Retsdekret og med hendes Samtykke. Kommissionens Overvejelser er som nævnt resulterede i at foreslaa, at Manden kan bestemme, at der beskikkes Hustruen en Tilsynsværge, idet man tillige har fundet det hensigtsmæssigt udtrykkelig at opregne, hvilke Bestemmelser i Loven om Umyndighed og Værgemaal der skulde anvendes paa Tilsynsværgemalet. Tilsynsværgens Beskikkelse maa saaledes tinglæses ved Hustruens Hjemting og, forsaavidt Fællesboet ejer faste Ejendomme, tillige ved disses Værneting. De almindelige Regler om Betingelserne for at blive beskikket som Værge og at blive fritaget for Hvervet samt om Stedet for Værgebeskikkelsen gælder ogsaa for Tilsynsværge, der heller ikke faar nogen Raaden over Hustruens Selverhverv eller over, hvad Hustruen ved Gave eller Testamente har faaet til egen Raadighed. Endvidere skal ogsaa Reglerne i Myndighedsloven §§ 43 og 44 om Betydningen af en af en umyndig paa egen Haand indgaaet Retshandel, som han ikke har haft Hjem-

mel til at indgaa, gælde for en Hustru, der er undergivet Tilsynsværgemaal. Endelig er Tilsynsværgen ansvarlig overfor Hustruen for den Skade, han forvolder hende ved forsætligt eller uagtsomt Forhold.

Skulde den i uskiftet Bo hensiddende Mand savne fornøden Forretningsdygtighed, vil han eventuelt kunne unyndiggøres eller sættes under Lavværgemaal.

Ved Bestemmelsen i § 2 er der ikke tilsigtet nogen Ændring af § 23 i Arveforordningen af 21. Maj 1845, jfr. Lov af 29. December 1857 § 2, hvorefter den, der efterlader sig Børn eller Livsarvinger, skal være berettiget til frit at disponere over en Trediedel af sit Bo. Har derfor den afdøde ved Testamente skænket noget til andre, maa dette udloddes ved hans Død, saaledes som det vistnok ogsaa maa antages efter nugældende Ret, medens den længstlevende overtager Resten af Fællesboet til Hensidde i uskiftet Bo. Har den førstafdøde med Benyttelse af sin Testationsret tillagt en enkelt Livsarving en større Arvepart end den legale, maa det dog bero paa en Fortolkning af Testamentet, om det herved har været Meningen for saa vidt at udelukke den længstlevende fra at sidde i uskiftet Bo. Hvis Testamentet alene gaar ud paa at tillægge en Arving en større Del af Formuen end den legale, maa det vistnok som Regel antages, at der ikke skal ske nogen Indskrænkning i Adgangen til at hensidde i uskiftet Bo, saaledes at Testamentet først skal opfyldes ved den længstlevendes Død.

Nogen Begrænsning af det uskiftede Bo af Hensyn til Livsarvingernes Alder mener man ikke at burde gøre, navnlig heller ikke saaledes, at det skal ophøre, naar de bliver myndige. Da der ikke som i Kommissionsudkastet af 1918 er tillagt den ene Ægtefælle en testamentarisk Beføjelse til at udelukke den anden Ægtefælle fra at hensidde i uskiftet Bo, kan den ene Ægtefælle ikke i Testamente med Retsvirkning fastsætte, at det uskiftede Bo kun maa være en begrænset Tid, eller at der — udover Hjemmelen i Arveforordningens § 23 — skal udbetales Arvingerne en vis Del af Arven straks eller paa et senere Tidspunkt, f. Eks. ved Opnaaelse af Myndighedsalderen.

Hvor der er Tale om den førstafdøde Ægtefælles Særkuldbørn, bør man ikke tillægge den længstlevende en saa vidtgaaende Ret til at beholde Raadigheden over Børnenes Arv. Under Hensyn til, at det kan være af stor Betydning for Stedbørnene, der ofte opdrages i Stedforældrenes Hjem, at Hjemmet opretholdes,

og der saaledes maa siges at bestaa et vist økonomisk Interessesfællesskab mellem Stedfaderen eller Stedmoderen og Stedbørnene, skønnes det imidlertid rimeligt at beholde en vis Adgang til uskiftet Bo med Stedbørn, og, som nu, at begrænse denne til kun at gælde, saalænge Børnene er umyndige (mindreaarige eller umyndiggjorte). Dernæst maa det for Stedbørnenes Betryggelse kræves, at Retten selv indenfor disse Grænser ikke er ubetinget, men at, lige som nu, en dertil egnet Myndighed skønner, at det tjener til Stedbørnenes Tarv, og at den længstlevende Ægtefælles Forhold er saaledes, at Boet tør betros ham. Denne Myndighed bør være den samme, som ellers varetager de umyndiges Interesser, nemlig Pupilautoriteterne, altsaa for Tiden Skifteretten og i København Overpræsidenten.

Efterlader den førstafdøde Ægtefælle sig myndige Særkuldbørn, kan den længstlevende kun med disses Samtykke hendsidde i uskiftet Bo. Varigheden af det saaledes opstaaede uskiftede Bo maa bero paa en Fortolkning af Samtykket, og dette kan navnlig ikke paa Forhaand formodes at skulle gælde ubetinget for hele Ægtefællens Levetid, saaledes som man efter nugældende Praksis synes noget for tilbøjelig til at antage. I saadanne Tilfælde vil Ægtefællen f. Eks. ogsaa ved at indrømme Arvingerne visse rimelige Begunstigelser kunne forskaffe sig Tilladelse til at beholde Boet eller Resten af dette uskiftet.

Om Arvingernes Adgang til at forlange Skifte er der givet Regler i § 11.

ad § 3.

Saa længe Ægtefællerne begge lever, er deres Formueomraader ifølge det Rigsdagen nu forelagte Forslag til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger i det hele adskilte baade med Hensyn til Aktiver og til Passiver. Er den ene Ægtefælle velstillet, kan Trediemand derfor uden Risiko give ham Kredit uden at behøve at bekymre sig om, at den anden er insolvent eller endog fallit. Trediemand holder sig til den Ægtefælle, der er hans Medkontrahent eller Debitor, og den anden Ægtefælles Kreditorer kan ikke komme til at konkurrere med ham, ligesom ved enhver Opgørelse af de to Bodele den Gæld, der paahviler hver enkelt, først maa fradrages, før der bliver Tale om Deling. Denne Situation forandres nu ganske, naar den ene Ægtefælle dør, og den anden overtager Boet for at hendsidde med det uskiftet: de to Formuemasser slaas sammen, baade

Aktiver og Passiver, og af den samlede Masse skal begges Kreditorer have deres Fyldestgørelse. At den samme Situation indtræffer allerede efter den hidtil gældende Ret, indeholder ikke en Risiko af samme Omfang; thi her er det normalt Manden, der alene hæfter for Boets Gæld og raader over dets Aktiver, og Hustruens Selverhverv indtager med Hensyn til Gældshæftelsen en Særstilling, hvis det er Manden, der dør først. Efter Forslaget til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger har hver Ægtefælle — som anført — sit eget selvstændige Formueomraade, og der, hvor denne Nyordning maatte faa praktisk Betydning, maa man netop regne med, at Situationer af den ovenfor beskrevne Art oftere vil opstaa.

Adgangen til at sidde i uskiftet Bo bør derfor formentlig paa dette Punkt lide en Indskrænkning. Er det den førstafdøde Ægtefælle, der er den gældbundne, vil den efterlevendes egen Interesse i ikke at overtage den insolvente Bodel med Aktiver og Passiver i Reglen være tilstrækkelig Betyggelse for hans Arvinger og Kreditorer, og en større har de i alt Fald ikke Krav paa, saa vist som en Kreditor aldrig vil kunne forhindre sin solvente Debitor i at foretage en økonomisk ødelæggende Disposition. En Ret for den længstlevendes Kreditorer til her at kræve en Opgørelse vilde ogsaa praktisk taget let helt undergrave det uskiftede Bo.

Er det derimod den længstlevende, hvis Affærer staar slet, har han stor Interesse i at overtage den førstafdødes Bodel for dermed at forbedre sin egen daarlige Økonomi, og heroverfor vilde den førstafdødes Arvinger og Kreditorer staa magtesløse. Her tiltrænges der et Retsmiddel. Er den længstlevende fallit, er Sagen simpel nok, idet man forbyder Fallenten at overtage Boet til Hensiddens i uskiftet Bo, og Fallitten vil altid være Skifteretten bekendt, saa at nærmere Undersøgelse er overflødig. Vanskeligere er Sagen, hvis han blot er insolvent. En Pligt til selvstændig at undersøge dette Forhold i alle Tilfælde kan man vanskelig paalægge Skifteretten, da dette Arbejde vilde være saa omfattende, at en delvis Skiftebehandling maatte finde Sted, for at man kunde overse Forholdene i Boet. Men den Fortsættelse af det hidtidige økonomiske Liv, som den længstlevende skulde opnaa med det uskiftede Bo, vilde da kunne lide et væsentligt Afbræk alene af Hensyn til en ganske lille Del af samtlige Tilfælde. Man nøjes derfor med en Bestemmelse om, at saafremt det

godtgøres, at Ægtefællen er insolvent, har han ikke Ret til at hensesidde i uskiftet Bo. Dette har den Betydning, at de interesserede — Arvinger eller Kreditorer — herved faar et Middel til at hindre den insolvente i at overtage Boet.

Det har været overvejet, om den umyndiggjorte burde udelukkes fra at sidde i uskiftet Bo. Men da der for dennes Vedkommende kan være samme praktiske Trang dertil som for andre Ægtefæller, og da hans Raaden, netop paa Grund af hans Umyndiggørelse og den deraf følgende Indskrænkning i hans Raadighed, rummer mindre Fare for Arvingerne end saa mange andres, mener man ikke at burde opstille noget Forbud paa dette Punkt, hvor det heller ikke kendes i gældende Ret.

I Udkastet af 1918 og Regeringsforslagene fra Rigsdagssamlingerne 1918—19 og 1919—20 var Adgangen til at hensesidde i uskiftet Bo udelukket i flere Tilfælde end i nærværende Udkast, idet Bestemmelsen i § 72 (§ 142) var affattet i nøje Overensstemmelse med Reglerne om Bosondring i § 48, jfr. § 38 i Regeringsforslaget fra Rigsdagssamlingen 1924—25 til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger. Kommissionen har imidlertid fundet, at Bestemmelsen i det tidligere Udkast var vel vidtgaaende og vilde besværliggøre Udleveringen af Boet til den efterlevende Ægtefælle til Hensiddens i uskiftet Bo og derved ødelægge en af Fordelene ved de nugældende Regler om uskiftet Bo: den lette og hurtige Udlevering af Boet uden for store Indgreb i den efterlevende Ægtefælles økonomiske Liv.

ad § 4.

Bestemmelsen i § 4 er af mere formel Natur. Det paalægges den Ægtefælle, der vil sidde i uskiftet Bo, at gøre en Anmeldelse derom til Skifteretten, hvilket er nødvendigt, da denne jo ellers skulde tage afdødes Bo under Behandling. Samtidig med denne Anmeldelse skal han give Oplysning om de Børn, med hvem der skal siddes i uskiftet Bo.

I Udkastet af 1918 og Regeringsforslagene fra Rigsdagssamlingerne 1918—19 og 1919—20 til Lov om Ægteskab fandtes i den tilsvarende Bestemmelse § 73 (§ 143) en Regel om, at der for umyndige og fraværende Arvinger skulde beskikkes en Værge til at varetage deres Interesser i Anledning af den fremsatte Begæring om Hensiddens i uskiftet Bo. Denne Bestemmelse har Kommissionen udeladt i nærværende Udkast, da de umyndige og fraværende Arvingers Tarv er varetaget paa

fuldt ud betryggende Maade derved, at Skifteretten ifølge § 4, 2. Stk., skal skønne over, om Betingelserne for at hensidde i uskiftet Bo foreligger, og da Lov Nr. 277 af 30. Juni 1922 om Umyndighed og Værgemaal i sit Kapitel VII nu giver fornødne Regler om Beskikkelse af Værger til særligt Hverv.

I Udkastet af 1918 og Regeringsforslagene fra Rigsdagssamlingerne 1918—19 og 1919—20 til Lov om Ægteskab fandtes yderligere i § 74 (§ 144) en Bestemmelse om, at den efterlevende Ægtefælle, som hensidder i uskiftet Bo, inden et halvt Aar efter Dødsfaldet til Skifteretten skal indgive en paa Tro og Love affattet Opgørelse over Boets Aktiver og Passiver. Bestemmelsen var en Efterligning af Reglen i § 31 i Lov om Arveafgift af 27. Maj 1908 (Nr. 136), jfr. nu § 31 i Lov om Afgift af Arv og Gave af 10. April 1922 (Nr. 147). Denne Bestemmelse, der ogsaa findes i det af Folketinget den 12. Februar 1920 vedtagne Forslag til Lov om Ægteskab (§ 142), har Kommissionen udeladt i nærværende Udkast, da man har anset den som overflødig ved Siden af Arveafgiftlovens tilsvarende Regel, og da det er af stor Betydning, at Boets Overtagelse til Hensidden i uskiftet Bo ikke unødigt besværliggøres.

ad § 5.

Som ovenfor berørt indgaar i det uskiftede Bo begge Ægtefællers Bodele med alle deres Aktiver og Passiver. Om den længstlevende Ægtefælles Ansvar for de Forpligtelser, der paahvilede den førstafdøde Ægtefælle, er der givet Regler i § 7. Desuden indgaar i den fælles Masse, der ved det uskiftede Bos Ophør skal deles, som var det netop det samlede Fællesbo, alt, hvad den længstlevende senere erhverver, forsaavidt det vilde være blevet Fælleseje, hvis Erhvervelsen var sket under Ægteskabet. Derimod falder saadanne Midler udenfor det uskiftede Bo, som efter deres egen Beskaffenhed vilde have været at holde udenfor Fællesejet, derunder dem, der efter Trediemands gyldige Bestemmelse skulde holdes udenfor.

Endvidere giver man — saaledes som det nu er bestemt i Arveforordningens § 18 — Ægtefællen Ret til, hvis der tilfalder ham en Arv eller Gave, som ellers vilde indgaa i det uskiftede Bo, inden en kortere Frist at begære Boet skiftet og da at holde Arven eller Gaven udenfor. Begrundelsen af denne

Regel maa fremtidig ligesom nu væsentlig søges i, at Arv, som under det uskiftede Bo falder i den førstafdøde Ægtefælles Slægt, ikke vil tilfalde Boet, og det er da rimeligt at give den længstlevende Adgang til ogsaa at holde sin Arv udenfor. Det er en Begunstigelse af den længstlevende, idet denne kan tage sit Standpunkt, eftersom det synes at byde ham størst Fordel at beholde Boet udeelt og senere lade det og dermed Arven dele eller at faa Boet delt straks og da beholde hele Arven udeelt. Ægtefællens Valg vil naturligvis i Reglen bero foruden paa Arvens Størrelse paa, om han tænker paa at indgaa nyt Ægteskab eller ikke. Der maa derfor gives ham saa lang Frist, at han kan antages at kunne vide Besked om Arvens Størrelse. Denne Frist, der i Udkastet af 1918 § 75, jfr. Regeringsforslagene fra Rigsdagssamlingerne 1918—19 og 1919—20 til Lov om Ægteskab § 145, var fastsat til 1 Maaned, har man nu ment at burde fastsætte til 3 Maaneder. Naar Gave er medtaget ved Siden af Arv, er det navnlig af Hensyn til, at en saadan Gave faktisk ofte er et Arveforsbud eller dog en Gave, som praktisk ligger et saadant nær; men man har skønnet det rettest ikke — saaledes som Arveforordningens § 18 — at lade Reglen omfatte anden »af Boet uafhængig Adkomst« end netop Arv og Gave, f. Eks. hvad der udelukkende skyldes Ægtefællens personlige Arbejde.

ad § 6.

Over det uskiftede Bo har den længstlevende efter gældende Ret fuldkommen Raadighed som Ejer; kun hans Ret til testamentariske Dispositioner er begrænset. Det samme er ogsaa i Princippet Udkastets Regel, og det udtales i § 6, 1. Stk.

Imidlertid mener man dog at burde gøre visse Indskrænkninger i denne fri Raadighed, delvis svarende til dem, der er gjort i en Ægtefælles Raadighed over hans Bodel. Der er saaledes i § 11 givet Arvingerne Ret til i visse Tilfælde at forlange Boet skiftet. Endvidere er der i § 6, 2. Stk., optaget en Regel, der tilsigter at forhindre et ved uskiftet Bo særlig praktisk Tilfælde af utilbørlig Raaden. Hvis den længstlevende Ægtefælle vil gifte sig igen, kan han for at sikre sig saa store Midler som muligt være fristet til forinden at skænke sin tilkommende Ægtefælle store Gaver af Boet for saaledes at unddrage de bortskænkede Midler fra Skiftet. Desuden kan han paa samme Maade give store Gaver til den eller dem af Arvingerne, som han foretrækker for de andre, og derfor gerne vil

begunstige. For at forebygge saadanne Misligheder gives der enhver Arving Ret til inden en vis bestemt Frist at faa en saadan Gave omstødt, hvis den staar i Misforhold til Boets Formue, og Modtageren var i ond Tro. Er Modtageren en tilkommende Ægtefælle eller en Arving, vil den onde Tro som Regel foreligge, og Beviset herfor vil ikke behøve at være saa strengt. I andre Tilfælde vil Beviset være vanskeligere at føre, men Faren for Bortgivelse af Gaver er da ogsaa langt ringere.

Da en saadan Bortskænken af uforholdsmæssige Gaver altid vil være et Misbrug af Raadigheden over Boet, vil der i de samme Tilfælde tillige blive Adgang til at begære Boet skiftet. Men netop denne Ret til Skifte vilde ofte være værdiløs, hvis man ikke samtidig kunde forlange den mislige Transaktion omgjort. Hvis paa den anden Side de interesserede ikke finder Anledning til at begære Skifte, er der heller ingen praktisk Grund til, at de skal kunne tvinge Trediemand til at give Gaven tilbage til Ægtefællens fortsatte Raadighed. Det bestemmes derfor, at Reglen i nærværende Paragraf kun kan bringes til Anvendelse, hvis Boet ifølge en inden den fastsatte Frist fremsat Begæring tages under Skiftebehandling enten i sin Helhed eller til Udsigten af en enkelt Arvings Lod.

Endelig tillægges der i § 6, 3. Stk., Arvingerne Ret til, naar Ægtefællen paa denne eller anden Maade ved Misbrug af sin Raadighed over Boet væsentlig har formindsket dette, at kræve Vederlag for Formindskelsen i Overensstemmelse med Reglerne i § 23, 1ste Stk., jfr. § 24, i Forslag til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger. Kravet maa fremsættes, naar Skifte finder Sted. Et saadant Misbrug vil navnlig kunne foreligge som en Begunstigelse af Ægtefællen selv, f. Eks. ved Tegning af en Livrente umiddelbart forinden nyt Ægteskabs Indgaaelse.

Ved Reglen i § 6, 3. Stk., overflødiggøres Reglen i § 85 i Udkastet af 1918, der har følgende Ordlyd: »Ved Skiftet mellem den efterlevende Ægtefælle og den førstafdøde Arvinger finder de sædvanlige Skifteregler tilsvarende Anvendelse«. Denne Bestemmelse findes som § 155 i Regeringsforslagene fra Rigsdagssamlingerne 1918—19 og 1919—20 til Lov om Ægteskab. Ifølge Motiverne til Udkastet af 1918 sigter Paragraffen særligt til de nu i Forslaget til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger i §§ 23 og 24 optagne Regler om Vederlagskrav mellem Ægtefæller i Anledning af Formindskelse af Fællesboet. At disse Vederlagsregler kan anvendes af og overfor den efterlevende Ægtefælle, der skifter efter at

have hensiddet i uskiftet Bo, paa Grund af Vanrøgt af Fællesboet under Ægteskabets Bestaaen, fremgaar af Bestemmelserne i §§ 23 og 24. Det er særlig vigtigt, at Kravet kan rejses imod den efterlevende, der maaske skifter efter kun i kort Tid at have hensiddet i uskiftet Bo. Mere tvivlsomt er det vel, hvorvidt Arvingerne skal kunne rejse Krav mod den efterlevende Ægtefælle for hans Vanrøgt, medens han har siddet i uskiftet Bo. Det synes dog rettest at indrømme enhver af Arvingerne et saadant Krav, da de samme Grunde, som har fremkaldt Bestemmelserne om Vederlagskrav mellem Ægtefællerne, med ligesaa stor Styrke taler for at indrømme de i det uskiftede Bo interesserede Arvinger Adgang til at erholde Vederlag fra Ægtefællen, naar han har paaført Boet væsentlige Tab ved Misbrug af sin Raadighed over Boet. Dette Vederlagskrav indrømmes Arvingerne ved Reglen i § 6, 3. Stk., der desuden kan anvendes, naar Arvingerne ikke kan eller vil kræve Gaveretshandlen omstødt i Henhold til § 6, 2. Stk.

ad § 7.

Som omtalt ovenfor S. 17 er det en nødvendig Følge af det uskiftede Bo, at den længstlevende Ægtefælle samtidig med at modtage den førstafdødes Bodel maa paatage sig det fulde personlige Ansvar for den Gæld, der hvilede paa denne, ligesom Arvingerne maa befries derfor. Kun paa denne Betingelse er det muligt at lade hele den afdødes Formue gaa over til den længstlevende i Overensstemmelse med den gamle Retsgrundsætning, at vil nogen overtage en Formuemasse, maa han ogsaa overtage den paa denne hvilende Gæld. Den længstlevende maa altsaa med hele sin Formue baade den Del, der hidrører fra den afdøde, og sine egne Midler, uanset om det er Fælleseje eller Særeje, svare til alle den førstafdødes Forpligtelser foruden sine egne. Om Forpligtelserne rejser sig af Kontrakt eller Retsbrud, og om de er sikrede ved Pant eller ikke, er uden Betydning. Dog maa det her erindres, at han eller hans Bo ved det endelige Skifte overfor den førstafdødes Bo vil kunne gøre de i §§ 23 og 24 i Forslag til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger hjemlede Erstatnings- og Vederlagskrav gældende, saaledes at saadanne Krav, der efter de der indeholdte Grundsætninger bør falde paa den førstafdøde, kommer til at ramme dennes Lod forud for den længstlevendes, jfr. ovenfor S. 21 om § 85 i Udkastet af 1918.

Ifølge gældende dansk Ret, jfr. Lov

af 30. November 1857 § 5, er det kun den i uskiftet Bo hensiddende Enke, der ved præklusivt Proklama kan indkalde den afdødes Kreditorer. Denne Regel udvides ved Udkastet til ogsaa at gælde en Enkemand.

ad § 8.

Ligesom nu skal det kun være ved Dispositioner i levende Live, at den længstlevende har den vidtgaende Raadighed over hele Formuen. Ved Testamente vil han som hidtil kun kunne raade over sin Lod i Boet: Halvdelen efter Beregning af mulige Vederlagskrav paa Skiftet, jfr. ovenfor ad §§ 6 og 7, og desuden sin Arvelod efter den førstafdøde. Hans Testamentsret vil selvfølgelig yderligere være begrænset af Livsarvingernes Tvangsarveret, som omfatter to Trediedele af hans Efterladenskaber.

I Tilknytning til den til § 8 svarende Paragraf i Udkastet af 1918 (§ 78) var der som § 79, jfr. § 149 i Forslagene til Lov om Ægteskab fra Rigsdagssamlingerne 1918—19 og 1919—20, foreslaaet en Regel, gaaende ud paa, at naar en Ægtefælle hensad i uskiftet Bo, skulde hans Arveret efter den førstafdøde bestemmes efter de almindelige Regler, medmindre Skiftet først fandt Sted ved den længstlevendes Død, i hvilket Tilfælde hans lovbestemte Arveret efter den førstafdøde bortfaldt. Den foreslaaede Hovedregel er i Overensstemmelse med gældende dansk Ret, hvorimod Bestemmelsen om Indskrænkning af den efterlevende Ægtefælles Arveret efter den førstafdøde er ny. Afvigelsen fra den gældende Ret begrundes i Motiverne, jfr. Udkastet 1918 S. 239, med, at Beregning af Arvelod til den længstlevende Ægtefælle ved Skifte efter dennes Død alene vil være en Begunstigelse af hans Særarvinger paa de andre Arvingers Bekostning, hvorhos der henvises til den Lige-
deling, som finder Sted, hvor et gensidigt Testamente mellem Ægtefæller uden fælles Livsarvinger tillægger begges Arvinger efter Loven Arveret ved den længstlevendes Død.

Det kan formentlig med lige saa stor Styrke anføres, at Berøvelsen af den efterlevende Ægtefælles Arveret efter den førstafdøde vil medføre en ganske ugrundet Begunstigelse af den førstafdødes Særarvinger og de fælles Livsarvinger paa Bekostning af den længstlevendes Særarvinger, og en Parallelisering med Forholdet, hvor der ikke er Livsarvinger, synes paa Grund af Slægtskabets forskellige Grad ikke at være afgørende. Kommissionen har derfor ment at burde opretholde den hidtil gældende Ret

paa dette Punkt. Samme Standpunkt har det norske Udkast af 1918 indtaget.

ad § 9.

De her givne Regler er i fuld Overensstemmelse med gældende Ret. Paa ethvert Tidspunkt, naar den længstlevende Ægtefælle ønsker det eller ser sin Fordel derved, kan han forlange Boet skiftet.

Vil den længstlevende gifte sig paany, mister han Retten til at sidde i uskiftet Bo og skal derfor skifte forinden. I Udkastet er der optaget en Henviisning til Ægteskabslovens § 17 om Skiftes Afholdelse som Betingelse for nyt Ægteskabs Indgaelse.

ad § 10.

Det følger allerede af § 2, at ethvert Stedbarn, der bliver myndigt, kan forlange sin Lod udskiftet af Boet. Dette medfører ikke totalt Skifte, hvis Ægtefællen ikke ønsker det, men alene et partielt Skifte med den paagældende Arving. Der kan altsaa blive en Række successive Skifter, ved hvilke Opgørelsen maa finde Sted efter de til enhver Tid værende Formueforhold.

For saadanne Tilfælde, hvor hele den beholdne Formue ikke overstiger, hvad der skønnes nødvendigt til den efterlevende Ægtefælles eller umyndige Børns Underhold, har man dog fundet det rettest at aabne Adgang til at undlade Skifte.

ad § 11.

Reglen i § 11 svarer til § 82 i Udkastet af 1918 og til § 152 i Regeringsforslagene fra Rigsdagssamlingerne 1918—19 og 1919—20 til Lov om Ægteskab. Bestemmelsen udgik imidlertid under Behandlingen i Rigsdagen, idet man fandt den for vidtgaaende, men der blev dog udtalt Ønske om, at der fandtes Bestemmelser, der i nogen Grad kunde værne Børnene mod Ægtefællens Misbrug af Raadigheden over Boet, f. Eks. Begunstigelse af nogle af Børnene paa de andres Bekostning og lignende, jfr. Folketingets Forhandlinger 1919—20, Sp. 3145—46.

Det er utvivlsomt et berettiget Ønske, at der ikke gives en Regel som den i § 11 foreslaaede en for stor Rækkevidde, idet der derved gives Arvingerne Lejlighed til undertiden ubeføjede Forsøg paa at indblande sig i Ægtefællens Dispositioner og at lægge Tryk paa Ægtefællen ved at true med at begære Skifte afholdt. Men paa den anden Side forudsætter § 6, 2. og 3. Stk., at en Arving skal kunne begære Boet taget under Skiftebehandling, naar Ægtefællen af Boet har bortskænket en

Gave, der staar i Misforhold til Boets Formue, og naar Ægtefællen paa anden Maade ved Misbrug af sin Raadighed over Boet væsentligt har formindsket dette. Den foreliggende Lovgivning har den vanskelige Opgave *til den ene Side* at give Ægtefællen en ubegrænset Raadighed over Boet, jfr. § 6, 1. Stk., ikke blot en Legitimation til at raade, men en Berettigelse overfor Arvingerne til at disponere meget frit (f. Eks. at tegne en Livrente for en væsentlig Del af Boet, hvor dettes Midler er ringe, saa at en Rentenydelse ikke kan fyldestgøre Ægtefællens og Børnenes Forpligtigheder), medens man *til den anden Side* maa yde Arvingerne en vis Beskyttelse mod Misbrug af Ægtefællens Raadighed, da det dog er deres Tvangsarv, hvorover Ægtefællen disponerer, og da de — ikke mindst hvor det gælder Stedbørn — ikke sjældent trænger til Beskyttelse. Reglen i § 2 om Beskikkelse af Tilsynsværge saavel som Reglerne i § 6, 2. og 3. Stk., og i § 11 er et sammenhængende System af Beskyttelsesregler. Kommissionen maa formene, at den hidtidige Lovgivning og Praksis har savnet en saadan Beskyttelse af Arvingernes Interesse, saaledes at man har været uden Hjælpemidler overfor grelle Udslag af Ægtefællens Raadighedsmisbrug, jfr. Bentzon Arveret 1921, S. 297—300 og Afhandling i U. f. R. 1907 B. S. 237—38, jfr. bl. a. Overrettsdom i U. f. R. 1903 A. S. 307.

I nærværende Udkast er Bestemmelsen blevet indskrænket saaledes, at den kun angaar Misbrug af Raadigheden over Boet, hvorimod den i den tidligere Formulering tillige omfattede Forsømmelse af Underholdspligt, Vanrøgt af økonomiske Anliggender og anden uforsvarlig Adfærd. Ved at indskrænke Bestemmelsen saaledes, mener Kommissionen, at Reglen ikke bliver for vidtgaaende og i visse Situationer vil yde Arvingerne en tiltrængt Beskyttelse overfor Ægtefællens Dispositioner. I Forhold til gældende Ret betyder Reglen i § 11 en betydelig Forbedring af Arvingernes materielle Retsstilling.

Ifølge § 11 behøver der ikke at finde et almindeligt Skifte Sted, saaledes at samtlige Arvinger faar deres Arvelod udbetalt, idet ofte kun en enkelt Arving føler sin Arvepart i Fare og derfor kræver sin Lod udskiftet.

ad § 12.

Dør en Arving, medens det uskiftede Bo varer, indtræder hans Arvinger efter Loven eller Testamente i hans Retsstilling,

men de faar intet særligt Krav paa, at Boet skiftes, og en Arvings Kreditorer kan aldrig stille Krav herom. Begge disse Regler antages nu at gælde. Det er imidlertid fundet hensigtsmæssigt udtrykkeligt at fastslaa dem.

ad § 13.

I gældende dansk Retspraksis antages det, at hver enkelt Arving, med hvem dens Ascendent hensidder i uskiftet Bo, er berettiget til at overdrage sin Arv efter først-afdøde (sin Lod i Boet) med den Virkning, at Arven til sin Tid bliver at udbetale til vedkommende Erhverver, medens Overdragelsen ingen Indflydelse faar paa Besiddelsen af Arven eller iøvrigt paa den efterlevende Ægtefælles Stilling. — Ifølge Retsplejelovens § 511, jfr. D. L. 1-24-30, kan en Arvings Kreditorer gøre Udlæg i hans Lod i det uskiftede Bo. Dette Udlæg har imidlertid en rent foreløbig Karakter, idet det kun omfatter Arvekravet som saadant, og der ikke sker nogen Indskrænkning i Ægtefællens Raadighed over Boet; men den paagældende Arvings Lod vil da til sin Tid ikke kunne udbetales ham, forinden Kreditorernes Krav er fyldestgjort. Vel kan Udlægshaveren med Arvingens Samtykke forauktionere Arvekravet, men heller ikke dette har nogen Indflydelse paa Ægtefællens Retsstilling.

Imidlertid taler de samme Grunde, som har ført til Forbudet mod Salg af ventendes Arv, jfr. Arveforordningens § 14, for ogsaa at forbyde Salg af Arv som den heromhandlede, skønt den i andre Henseender, særlig med Hensyn til Adgangen til testamentariske Dispositioner derover, behandles som almindelig falden Arv. Betænkkeligheden ved Salget beror jo nemlig i første Række paa Salgsgegenstandenes ubestemmelige Værdi, da Arvens Størrelse ikke kan fastslaaes førend ved Skiftet, og Arvingen derfor altid vil være udsat for at lide et uforholdsmæssigt Tab. Men netop de samme Omstændigheder foreligger med Hensyn til Arv, hvormed der hensidder i uskiftet Bo; thi ogsaa her er det ikke ved Arvefaldet ved den førstafdøde Ægtefælles Død, men først ved Skiftet, altsaa normalt ved den længstlevendes Død, at Arven opgøres. Man mener derfor, at Forbudet mod Salg, Pant sætning og anden Overdragelse af ventendes Arv bør udstrækkes til Arv, hvormed der sidder i uskiftet Bo.

Noget mindre betænkelig er Kreditorers Adgang til Udlæg i Arven, naar Forauktionering dog er forbudt; men netop, naar Udlæget saaledes kun skal være foreløbigt og først kan faa endelig Betydning

ved Skiftet, ses det ikke, at en enkelt Kreditor bør kunne forbeholde sig en privilegeret Stilling til den Tid, Skifte finder Sted, maaske i en fjern Fremtid, saa meget mindre som Forbudet mod Pantsætning herved mister noget af sin Effektivitet. § 13 indeholder derfor ogsaa et Forbud mod Udlæg i Arven.

Kapitel II.

Efter gældende dansk Ret er der ikke Mulighed for at hensidde i uskiftet Bo med den afdøde Ægtefælles Udarvinger, idet Reglerne i Arveforordningen af 21. Maj 1845 alene hjemler Hensiddens i uskiftet Bo med Livsarvinger; men da Udarvingerne ikke har Tvangsarveret, kan Ægtefællerne ved gensidigt Testamente træffe en Ordning, der mere eller mindre efterligner den Hensiddens i uskiftet Bo med Livsarvinger, som Arveforordningens § 18 hjemler. Giver Testamentet detaillerede Bestemmelser, eller anvender det Udtrykket Hensiddens i uskiftet Bo, maa Reglerne i Arveforordningens § 18 i det væsentlige efterlignes. Mere tvivlsomt er det, hvis Testamentet er formet som et almindeligt gensidigt Testamente med Arvet for begges Slægt, og hvor det maaske kun er sagt, at Skifte skal ske, hvis den længstlevende Ægtefælle vil gifte sig igen.

Ved saadan testamentarisk »Hensiddens i uskiftet Bo« med Udarvinger kan man dog i hvert Fald ikke hidføre de legale Virkninger, som ikke kan formes i et Testamente. Navnlig kan man ikke slippe for at betale Arveafgift ved den førstafdødes Død for Arven efter denne, hvilket derimod er hjemlet ved den egentlige Hensiddens i uskiftet Bo med Livsarvinger, jfr. Lov Nr. 147 af 10. April 1922 § 14. Det vilde dog være naturligt, om der, naar nærværende Udkast maatte blive Lov, ved en Ændring i Arveafgiftsloven tilvejebragtes Hjemmel for Afgiftsfrihed ogsaa i Tilfælde af »Hensiddens i uskiftet Bo« med Udarvinger.

En saadan »Hensiddens i uskiftet Bo« med Udarvinger beror som Regel paa en testamentarisk Bestemmelse, men kan ogsaa have Hjemmel i et Samtykke fra Udarvingerne. Der er imidlertid gentagne Gange rejst Krav om, at der gives den efterlevende Ægtefælle en lovsikret Ret til at hensidde i uskiftet Bo med den afdødes Udarvinger, og disse Ønsker søger nærværende Udkast at imødekomme.

Under Udarbejdelsen af Udkastet af 1918 til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger fandt Kommissionen — som allerede nævnt ved § 1 — uagtet Arvelovgivningen

iøvrigt ikke i Øjeblikket var optaget til Behandling, dog, at der i Udkastet burde optages en midlertidig Bestemmelse, der ved at udvide Ægtefællens Arveret paa Slægtens Bekostning var i Overensstemmelse med Nutidens Opfattelse. I Udkastets § 99 foresloges følgende Regel: »Efterlader en Ægtefælle sig ikke Livsarvinger, arver den længstlevende Ægtefælle Halvdelen af Afdødes Formue, saafremt der efter den afdøde findes Fader, Moder, Søkende eller Søkendes Afkom, men ellers hele Formuen. Denne Arveret kan ved testamentarisk Bestemmelse af den førstafdøde indskrænkes indtil en Trediedel af Formuen«. Kommissionens Udkast er uændret optaget i Regeringsforslagene fra Rigsdagssamlingerne 1918—19 og 1919—20 til Lov om Ægteskab som § 188, men under Behandlingen i Folketinget i Rigsdagssamlingen 1919—20 fik Bestemmelsen følgende Affattelse: »Efterlader en Ægtefælle sig ikke Livsarvinger, arver den længstlevende Ægtefælle Afdødes Formue. Hvis den længstlevende ikke indgaar nyt Ægteskab og ikke træffer anden testamentarisk Bestemmelse, deles ved hans Død den hele efterladte Formue med Halvdelen til hver Ægtefælles Arvinger efter Loven paa Grundlag af de ved det sidste Dødsfald foreliggende Arveforhold. — Den Arveret, som i Paragraffens 1. Punktum er tillagt den længstlevende, kan ved testamentarisk Bestemmelse af den førstafdøde indskrænkes til en Trediedel af dennes Formue.« Denne Regel er, som det vil ses, langt videregaaende end Udkastet af 1918 i at udvide den længstlevende Ægtefælles Arveret paa den førstafdødes Udarvingers Bekostning.

I Kommissionens Udkast af 1923 til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger optoges, som § 57, § 99 fra Udkastet af 1918 i uændret Skikkelse, idet man fandt det rettest under Hensyn til de i Kommissionen stedfindende Drøftelser om Arvelovgivningen at nøjes med en foreløbig Bestemmelse, svarende til den af Kommissionen tidligere foreslaaede Regel, da Fremsettelse af nye Regler let kunde gribe forstyrrende ind i Kommissionens Arbejde.

Under Behandlingen i Landstinget i Rigsdagssamlingen 1923—24 af Regeringsforslaget til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger blev Kredsen af de af den førstafdødes Slægtninge, der skulde arve sammen med den længstlevende Ægtefælle, begrænset til »Fader, Moder eller Søkende«, og i Regeringsforslaget om samme Lov i indeværende Rigsdagssamling er Reglen

blevet yderligere begrænset til »Fader eller Moder«, jfr. Forslagets § 54.

Ved Begrænsningen af de arveberettigede Slægtninge til »Fader eller Moder« opnaar man ganske vist, at den efterlevende Ægtefælle som tilhørende en yngre Generation i de fleste Tilfælde vil arve hele den afdødes Formue, idet den afdødes Forældre oftest vil være døde, men man opnaar dog ikke det af Folketinget i 1920 ved Omformuleringen af § 188 tilsigtede Resultat, at den efterlevende Ægtefællestraks kan overtage hele den afdødes efterladte Formue, medmindre der findes en testamentarisk Bestemmelse herimod. Endvidere medfører Regeringsforslaget 1924—25, at Formuen ved den længstlevendes Død udelukkende tilfalder dennes Slægt, medens den efter Folketingets Forslag fra 1920 som Regel deles lige imellem Mandens og Hustruens Slægt.

Familieretskommissionen har i nærværende Udkast sluttet sig til de Retsanker, som har fundet Udtryk i den af Folketinget i 1920 vedtagne Formulering af § 188 i Regeringsforslaget til Lov om Ægteskab. Kommissionen har kunnet gøre det med saa megen større Styrke, som det under de indgaaende Forhandlinger, man har ført med den svenske Kommission, har vist sig, at der hersker en fuldkommen Overensstemmelse i Danmark og Sverige i Opfattelsen af, at Problemet bedst løses i den af Folketinget i 1920 angivne Retning, selvom det svenske Forslag, som endnu ikke er endelig udformet, paa flere Punkter antageligt vil afvige fra nærværende Udkast. Hertil kommer, at de ovenfor omhandlede gensidige Testamenter, der spiller en ret stor Rolle i dansk Retsliv, men som Kommissionens Udkast delvis vil overflødiggøre og eventuelt supplere, i de fleste Tilfælde netop giver Udtryk for et Ønske om at hidføre den i nærværende Udkast foreslaaede Ordning. Udkastet søger at underbygge den paa de ovennævnte gensidige Testamenter hvilende Retspraksis, idet man er gaaet ud fra og formentlig med Rette kan gaa ud fra, at disse Regler netop vil ramme Ægtefællernes Vilje eller Forudsætninger i de Tilfælde, hvor Ægtefæller har undladt at oprette Testamente, og hvor der stoles paa, at Arvelovgivningen vil føre til rimelige Resultater ogsaa for de barnløse Ægtefæller.

— Kapitel II falder i 2 Afsnit: § 14 og §§ 15—20. Med Hensyn til de enkelte Paragraffer henviser man til de efterfølgende Bemærkninger.

ad § 14.

Bestemmelsen, der svarer til § 99 i Udkastet af 1918, jfr. ovenfor, giver Ægtefællen Ret til tre Fjerdedele af hele Fællesboet, saaledes at den afdødes Forældre, Søkende eller Søkendes Børn kun faar en Fjerdedel af hele Boet. Er der ingen af disse Slægtninge, arver den længstlevende hele Boet. Dog kan den førstafdøde ligesom hidtil altid ved Testamente indskrænke den efterlevendes Arveret indtil en Trediedel af den afdødes Formue.

Det har i Kommissionen været under Overvejelse i Udkastet at optage en Regel af følgende Indhold: »Den længstlevende Ægtefælles Arvelod skal i Forbindelse med hans Boeslod dog mindst udgøre 5 000 Kr., forsaavidt Midlerne er tilstrækkelige dertil.« Det tilsigtedes ved en saadan Bestemmelse at give den længstlevende en ubetinget Arveret til hele Boet, naar dettes Formue ikke er stor. Ved en saadan Regel vilde man undgaa Skiftebehandling af et stort Antal Smaaboer, og den afdøde Ægtefælles Slægts Interesser kunde paa Grund af Boets ringe Formue ikke siges at være traadt for nær. Desuden burde der formentlig i saadanne Tilfælde ikke svares Arveafgift, jfr. en lignende Regel i Arveafgiftslovens § 3. Kommissionen har dog ikke ment at burde optage denne Bestemmelse i Udkastet, da enhver Fiksering af en Sum og ethvert Forsøg paa ad anden Vej at begrænse en saadan Bestemmelse vilde faa et vist Vilkaarlighedens Præg og ikke vilde kunne tilfredsstille de skiftende Tidets Krav.

ad § 15.

§ 14 udvider den efterlevende Ægtefælles Arveret paa den førstafdødes Slægtninges Bekostning, men man opnaar ikke derved det af Folketinget i Rigsdagssamlingen 1919—20 ønskede Resultat, jfr. ovenfor. Dette naas imidlertid ved Bestemmelserne i §§ 15—20, idet Ægtefællen kan kræve, at hele Boet overlades ham til en lignende Raaden, som tilkommer en Ægtefælle, der hensidder i uskiftet Bo i Henhold til Bestemmelserne i Kapitel I.

Ægtefællen stilles saaledes overfor et Valg mellem Skifte efter § 14 eller »uskiftet Bo« efter §§ 16—20. Det kan utvivlsomt paaregnes, at den efterlevende Ægtefælle i de fleste Tilfælde vil vælge den Ordning med uskiftet Bo, der foreslaas i Kapitel II, og som ligger nær ved den i Praksis skabte Ordning ved gensidige Testamenter mellem barnløse Ægtefæller, navnlig hvis den efterlevende Ægtefælle selv har tjent Formuen

eller dog drevet Forretning med den, eller hvis Formuens udelte Bevarelse er nødvendig for den efterlevende til Livets Ophold.

Ligesom ved uskiftet Bo med Livsarvinger kan der forekomme Tilfælde, hvor Hustruen som ikke forretningskyndig vil være uskikket til at indtræde i Mandens Virksomhed, og da lignende Forhold — om end sjældnere — vil kunne gøre sig gældende ogsaa for Mandens Vedkommende, har man fundet det rettest at gøre den Indskrænkning i Reglen, at den ene Ægtefælle ved Testamente kan berøve den anden Retten til at »hensidde i uskiftet Bo«. En Ægtefælle kan da ogsaa gøre Indskrænkninger i Retten, enten saaledes at noget af Boet straks eller til et senere angivet Tidspunkt skal udskiftes, eller ved at opstille særlige Betingelser for at blive hensiddende i uskiftet Bo. En saadan testamenterisk Bestemmelse kan ikke tilside-sættes, idet man nærer Betænkelighed ved overfor den afdøde Ægtefælles udtrykkelige Bestemmelse i modsat Retning at aabne en Adgang for Myndighederne til for saa vidt at give den efterlevende en videregaaende Ret.

ad § 16.

Paragraffens 1. og 2. Stk. svarer henholdsvis til § 6, 1. Stk., og § 5, 1. Stk., til hvilke Bestemmelser der derfor henvises. Det er kun Fællesboet, som den efterlevende Ægtefælle faar Raadighed over. Den afdødes Særeje maa skiftes efter de almindelige Regler. En til § 5, 2. Stk. svarende Regel er optaget i § 20, 2. Stk.

ad §§ 17—20.

Kredsen af de Personer, der er arveberettigede efter den førstafdøde Ægtefælle i Tilfælde af, at den efterlevende efter at have siddet med Boet uskiftet ønsker at skifte, er den samme som angivet i § 14. I Overensstemmelse med hidtil gældende Praksis med Hensyn til gensidige Testamenter foreslaas det, at der kun regnes med eet Arvefald, saaledes at det altid bliver Arveforholdene ved den længstlevendes Død eller paa det Tidspunkt, da Skifte begæres, som bliver afgørende for, hvem der er arveberettiget, og hvor stor hvers Arv bliver.

Fællesboet deles, naar Skifte skal finde Sted efter den længstlevendes Død, i to lige store Dele, hvoraf hver Ægtefælles Arvinger faar sin Del. Denne Delingsnorm skønnes at være den mest retfærdige overfor begge Grupper af Arvinger. Hvis man nemlig vil tillægge den efterlevende Arvelod efter den førstafdøde, vil det, jfr. ovenfor ad § 14,

betyde, at den førstafdødes Arvinger eventuelt kun vil faa en Fjerdedel af Boet, hvilket navnlig vil føles som en Urimelighed, naar de to Dødsfald ligger hinanden nær, ligesom en saadan »skæv Deling« af Fællesboet ikke i Almindelighed kan antages at stemme med Ægtefællernes Ønsker.

Hvis Skifte finder Sted i den længstlevende Ægtefælles levende Live, jfr. § 20, har Kommissionen i Overensstemmelse med hidtil gældende Praksis derimod foreslaaet, at der tillægges den længstlevende en Arvelod efter den førstafdøde. Arvelodden bliver at bestemme efter Reglen i § 14.

Den længstlevende Ægtefælle er til enhver Tid berettiget til at begære Skifte afholdt, jfr. § 19, idet han kan ønske at faa Forholdet til den førstafdødes Arvinger gjort op, saa at fremtidig Tilvækst i Formue ikke skal komme den førstafdødes Slægt til Gode. I Lighed med Bestemmelsen i § 5, 2. Stk., er det derhos i § 20, 2. Stk., fastsat, at Arv og Gave, som tilfalder den længstlevende Ægtefælle, kan holdes udenfor Skiftet, saafremt han begærer Skifte inden 3 Maaneder, efter at han er kommet til Kundskab om Arvefaldet eller Gaven. Iøvrigt opgøres Boet efter dets Tilstand paa det Tidspunkt, da Skifte begæres afholdt.

Den længstlevende Ægtefælle er pligtig at afholde Skifte, hvis han ønsker at indgaa nyt Ægteskab, jfr. § 19, 2. Stk., der svarer til § 9 i Kapitel I, idet en Fortsættelse af Ordningen efter §§ 16—20 efter nyt Ægteskabs Indgaaelse synes at frembyde store praktiske Vanskeligheder. Ved at sætte Krav om Skifte kommer der Klarhed i Forholdet.

Kommissionen har dog haft det under Overvejelse at give § 19, 2det Stk., følgende Ordlyd:

»Ønsker den længstlevende Ægtefælle at indgaa nyt Ægteskab, er han pligtig til forinden at afholde Skifte. Ægtefællen er dog ikke pligtig at udbetale den førstafdøde Ægtefælles Arvinger den dem tilkommende Arv, saafremt han stiller dem en efter Skifterettens Skøn betryggende Sikkerhed for Arvens Udbetaling; Ægtefællen nyder i dette Tilfælde, saalænge han lever, Indtægten af Arvingernes Andel.

Reglerne i Lov Nr. 276 af 30. Juni § 17 finder Anvendelse i nærværende Tilfælde.

Er nyt Ægteskab ikke indgaaet inden 1 Aar, efter at Begæring om offentlig Skifte blev indgivet eller privat Skifte paabegyndt, bortfalder Retsvirkningen af det foretagne Skifte.«

Kommissionen finder nemlig, at det

ofte kan virke haardt, at den længstlevende, fordi han vil gifte sig, skal tvinges til at opgive Nydelsen af en Del af Formuen, og man har derfor i det citerede Alternativ til § 19, 2. Stk., søgt at aabne Mulighed for en lignende Ordning, som er kendt i gældende Ret fra »tinglæst Skifteekstrakt«, hvorved der sker en Fiksering af den Arv, der en Gang skal udbetales til den førstafdødes Slægt, saaledes at den længstlevende beholder Nydelsen af hele Formuens Indtægter. Kommissionen har dog ikke villet bringe Alternativet frem som positivt Forslag, fordi det efter Kommissionens Skøn kan medføre vanskelige og uklare Forhold. Hertil kommer ogsaa, at en saadan Ordning efter det sædvanlige Indhold af de gensidige Testamenter ikke i Almindelighed kan siges at være i Overensstemmelse med Ægtefællernes deri udtrykte Ønsker.

Findes der, naar Skifte skal foretages ved den længstlevendes Død, ingen af den førstafdødes Forældre, Søsken eller Søskenes Afkom, arves Boet efter de almindelige Regler i Arveforordningen af 21. Maj 1845, saaledes at Boet udelukkende tilfalder den længstlevendes Arvinger. Efterlader den længstlevende sig ingen Arvinger, hverken efter Loven eller efter Testamente, tilfalder hele Boet den førstafdødes Forældre, Søsken eller Søskenes Afkom, og først naar ingen af disse Arvinger er i Live, tilfalder Arven Statskassen.

Medens den efterlevende Ægtefælle ved Testamente kan raade over sin Del af Fællesboet, kan han ikke uden udtrykkelig Hjemmel i den førstafdødes Testamente disponere testamentarisk over den Del af Fællesboet, der skal tilfalde den førstafdødes Slægt.

Den førstafdøde har selvfølgelig i Arveforordningens § 21 Hjemmel til frit at testere over, hvad hans Slægtninge skulde arve efter nærværende Lov.

Kapitel III.

ad § 21.

Der opstilles her en Formodningsregel, hvorefter alt, hvad den længstlevende Ægtefælle ejer, henregnes til Boet, medmindre det godtgøres, at det ikke hører til Fællesboet. En saadan Regel er praktisk paa krævet, da der ellers kan opstaa megen Tvist om Beviset, og da det ikke er ubilligt at fordrø, at man sikrer sig Bevis for, hvad der er Særeje. Bestaar Særejet af baandlagte Midler, opstaa ingen Bevisvanskeligheder. — Denne Regel gælder saavel Skifte efter Kapitel I som Skifte efter Kapitel II.

ad § 22.

Bestemmelsen er enslydende med § 55 i Forslaget til Lov om Ægteskabets Retsvirkninger fra Rigsdagssamlingen 1924—25. Bestemmelsen fastslaaer kun gældende Ret, jfr. Arveforordningens § 17, og er alene optaget, fordi det er upraktisk at udtrykke Reglen ved at opretholde en Del af Arveforordningens § 17. Den fandtes i Kommissionens Udkast af 1918 som § 100, men har sin systematiske Plads i nærværende Udkast, jfr. ovenfor ad § 1.

ad § 24.

Blandt de Bestemmelser, som Op-
hævelsesfortegnelsen omfatter, finder D. L. 5-2-71, der udelukker Horebarn fra at arve den af dets Forældre, der har forset sig i Ægteskabet, og endvidere Arveforordningens § 3, 2. Punktum, der udelukker den Ægtefælle, der har begaaet Hor og af den Grund ved Dom er skilt fra den anden, fra Arv efter de fælles Børn, saalænge den uskyldige Ægtefælle lever, idet denne arver Børnene alene. Disse Bestemmelser maa utvivlsomt opfattes som forældede og uretfærdige; der er gentagne Gange under Ægteskabslovforslagenes Behandling paa Rigsdagen udtalt Ønske om at faa Særreglerne om Horebørn ophævet.